

Etapu pred realizáciou domovej prehliadky trestného činu krádeže vlámaním

Anotácia: Predkladaný príspevok analyzuje dôvody, ktoré vedú k uskutočneniu domovej prehliadky, kedy dochádza k súčinnosti najmä s operatívnymi pracovníkmi. Príspevok je zameraný na proces prípravy domovej prehliadky s akcentom na trestný čin krádeže vlámaním. Predmetný príspevok predstavuje priebeh procesu prípravy domovej prehliadky, ktorý je zložený z viacerých fáz - zo spracovania podnetu na predloženie návrhu na vydanie príkazu na vykonanie domovej prehliadky, ktorý spracuje vyšetrovateľ alebo poverený príslušník a ďalej z predloženia tohto podnetu príslušnému prokurátorovi, ktorý vyhotoví podnet na vydanie príkazu na vykonanie domovej prehliadky a doručí ho príslušnému sudcovi, ktorý sa po jeho stotožnení rozhodne vydať samotný príkaz.

Kľúčové slová: domová prehliadka, krádež vlámaním, príkaz, postup pred realizáciou domovej prehliadky

Úvod

Práca vyšetrovateľa Policajného zboru (ďalej len „vyšetrovateľ“) či povereného príslušníka Policajného zboru (ďalej len „poverený príslušník“) je rôznorodá. Rozmanitosť tejto práce spočíva v tom, že každý vyšetrovaný skutok je jedinečný. Nie je to inak ani pri majetkovej trestnej činnosti, do ktorej spadá i trestný čin krádeže vlámaním. Cieľom vyšetrovania je objasnenie protiprávneho konania so záverom podania návrhu na obžalobu páchatel'a. Vyšetrovateľ sa pri dokazovaní stretáva s mnohými úkonmi, ktoré vedú k odhaleniu alebo usvedčeniu trestne zodpovednej osoby. Dôkazy získava výsluchmi, kamerovými záznamami alebo zaisťovacími inštitútmi, napríklad obhliadkou miesta činu, vydaním alebo odňatím vecí, ktorá pochádza z trestnej činnosti krádeže vlámaním. Existuje mnoho situácií, kedy vyšetrovateľ alebo poverený príslušník disponujú vedomosťou, že vec pochádzajúca z trestnej činnosti sa nachádza v konkrétnom obydli, zaistenie vecí na účely trestného konania však nie je možné realizovať už vyššie spomínanými zaisťovacími úkonmi. Preto vzniká potreba vykonania domovej prehliadky. Domová prehliadka sa realizuje ako posledný možný úkon kvôli skutočnosti, že sa ňou najintenzívnejšie zasahuje do základných ľudských práv a slobôd súvisiacich s nedotknuteľnosťou osoby a jej súkromia, nedotknuteľnosťou obydli a zásahom do vlastníckeho práva. Na to, aby bola domová prehliadka zákonná a prípustná, vyšetrovateľ musí dodržiavať všetky zákonom stanovené postupy. Domová prehliadka je často realizovaným úkonom v rámci vyšetrovania majetkovej trestnej činnosti, považujeme preto za potrebné poukázať najmä na aktuálnosť a závažnosť danej problematiky.

Dôvody vedúce k uskutočneniu domovej prehliadky

Domová prehliadka je jedným zo zaisťovacích inštitútov, ktorý upravuje zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov, pričom sa musí vykonať podľa zákonom stanovených podmienok konkrétne uvedených v § 99 ods. 1, ods. 2 a v § 100. Súčasne sa však musia dodržiavať základné ľudské práva a slobody.¹ Orgány činné v trestnom konaní musia pri výkone domovej prehliadky dodržiavať všetky právne predpisy či nariadenia, keďže týmto úkonom sa narúšajú práva, ktorými disponuje občan Slovenskej republiky. Vyšetrovateľ či poverený príslušník, ktorý prehliadku uskutočňuje, musí dodržať všetky zákonné dôvody podľa Trestného poriadku. Výkonom domovej prehliadky, ktorá sa uskutočňuje v obydli inej osoby, sa dotýka jej základných ľudských práv a slobôd, ktoré súvisia s nedotknuteľnosťou osoby a jej súkromia, nedotknuteľnosťou obydli a zasahuje do

¹ KORGO, D. a kol., 2017. *Trestné právo procesné*, 520 s.

jej vlastníckeho práva.² Uvedené základné ľudské práva a slobody sú zakotvené v Ústave Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava SR“), ktorú upravuje zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky. Ústava SR má od svojho vzniku najväčšiu právnu silu a žiadny iný právny predpis s ňou nemôže byť v nesúlade. Obmedziť základné ľudské práva a slobody osoby možno vtedy, ak je potrebné dosiahnuť ustanovený cieľ, ktorým je v našom prípade domová prehliadka. Prípustnosť domovej prehliadky upravuje článok 21 ods. 2 Ústavy SR, kde je jasne vymedzený fakt, že predmetný úkon možno uskutočniť len vtedy, ak súvisí s trestným konaním, pričom tomu musí predchádzať písomný príkaz príslušného sudcu, ktorý je riadne odôvodnený.³ Vzhľadom na toto ustanovenie sa poškodená osoba môže domáhať, aby sudca v odôvodnení v danej trestnej veci uviedol, že nariadením a výkonom domovej prehliadky jej bolo zasiahnuté do základných ľudských práv a slobôd.⁴

Domová prehliadka sa vykonáva na miestach, ktoré ľudia využívajú na bývanie a v priestoroch prislúchajúcich k daným objektom. Základným dôvodom na jej realizáciu je to, že existuje podozrenie, že by sa na týchto miestach mali vyskytovať deriváty pochádzajúce z trestnej činnosti (trestného činu krádeže vlámaním) alebo sa tam nachádzajú podozrivé osoby, ktoré sa mali dopustiť predmetného trestného činu alebo nejakým spôsobom sa podieľali na danej protiprávnej činnosti.⁵ Vo viacerých zdrojoch odbornej literatúry sa uvádza skutočnosť, že domová prehliadka sa uskutočňuje voči osobám, ktoré sú podozrivé z trestného činu alebo sú z daného protiprávneho skutku obvinené. V uznesení Ústavného súdu z roku 2006 sa však viedlo konanie o sťažnosti z dôvodu vykonania domovej prehliadky v obydlí poškodeného, ktorou mali byť porušené jeho základné ľudské práva a slobody. V uvedenom prípade sa viedlo trestné konanie vo veci trestného činu podvodu, z ktorého sa mali podozrivé osoby obohacovať, a to takým spôsobom, že mali vyrábať falzifikáty umeleckých diel, ktoré následne predávali ako originály. Sťažovateľ a zároveň poškodený mal jeden z obrazov vydražiť v aukcii, pričom tento obraz bol predmetom domovej prehliadky, ktorý sa mal nachádzať v jeho obydlí. Na základe podozrenia, že v obydlí poškodeného sa môže nachádzať predmetný obraz a aj iné falzifikáty, sa sudkyňa okresného súdu v Trenčíne stotožnila s návrhom prokurátora na vykonanie domovej prehliadky. Sťažovateľ namietal najmä na skutočnosť, že ho orgány činné v trestnom konaní nijakým spôsobom do uskutočnenia domovej prehliadky k predmetnému obrazu nevypočuli, nevyzvali ho na dobrovoľné vydanie veci a figuroval v procesnom postavení poškodeného, ktorému mala vzniknúť škoda 870 000 slovenských korún (28 878,7 €). V danom prípade Ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľ ešte pred samotným podaním sťažnosti mal využiť iné právne prostriedky týkajúce sa ochrany základných ľudských práv a slobôd, a preto bola zamietnutá sťažnosť proti postupu orgánov činných v trestnom konaní pri výkone domovej prehliadky.⁶ Na základe toho uvádzame, že procesné úkony v rámci vyšetrovania môžu byť uskutočnené tak, aby bol ustálený skutkový stav vyšetrovanej veci a ak sú všetky úkony vykonané podľa zákona, tak je možné uskutočniť aj domovú prehliadku u poškodeného. Stáva sa napr. aj to, že v niektorých prípadoch môže poškodený uvádzať nepravdu o okolnostiach trestného činu alebo inú osobu krivo obviňovať, a práve to sú prípady, kedy by mohlo dôjsť k vykonaniu predmetného úkonu.⁷ Domová prehliadka sa nemôže uskutočniť ani na základe žiadosti toho, kto v obydlí býva a má potrebu, aby v priestoroch jeho bývania bol vykonaný tento úkon. V našom právnom systéme nie je v pôsobnosti žiadny predpis, ktorým by mohla osoba žiadať o domovú prehliadku, a to z dôvodu, že uskutočnenie tohto zaistovacieho úkonu je možné len

² SAMEK, M., 2017. *Prehliadka*, 90 s..

³ Zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky.

⁴ *Uznesenie Ústavného súdu SR z 29. marca 2006, sp. zn. III. ÚS 97/2006.*

⁵ VIKTORYOVÁ, J. a kol., 2015. *Vyšetrovanie*, 687 s.

⁶ *Uznesenie Ústavného súdu SR z 29. marca 2006, sp. zn. III. ÚS 97/2006.*

⁷ Poznanky z aplikačnej praxe povereného príslušníka Policajného zboru.

zo zákonných dôvodov.⁸ V rámci vyšetrovania krádeže spáchanej formou vlámania je možné domovú prehliadku vykonať i vtedy, ak sa v obydľí nachádzajú hnutelné veci, ktorým by sa uspokojil nárok náhrady škody osobe v procesnom postavení poškodeného.⁹ Vyšetrovateľ alebo poverený príslušník, ktorý sa rozhodne vykonať úkon domovej prehliadky, musí disponovať dôvodným podozrením, že sa na danom mieste vyskytujú veci dôležité na dosiahnutie účelu trestného konania, ktoré súvisia s vyšetrovaním daného prípadu krádeže vlámaním a tieto dôkazy nie je možné zabezpečiť iným úkonom ako napríklad vydanie veci alebo odňatie veci.¹⁰

Spôsobov, akými vyšetrovateľ či poverený príslušník nadobudne potrebu uskutočnenia daného úkonu, je niekoľko, napríklad získanie informácií prostredníctvom výsluchov svedka, poškodeného či obvineného, ak je jedným zo spolupáchateľov.¹¹ Uvedené výsluchy musia obsahovať skutočnosti, kedy sa vypočúvaný vyjadří, že vie, v ktorom obydľí sa nachádza napríklad predmet, ktorým sa páchatel' vlámal do objektu alebo má vedomosť o konkrétnych veciach, ktoré boli trestným činom odcudzené. Okrem toho ak nie je známy pobyt páchatel'a resp. obvineného, tak aj miesto jeho zdržiavania. Informácie týkajúce sa pobytu páchatel'a musia byť podrobné, pričom vypočúvané subjekty by mali uviesť skutočnosti, ktorými sú napríklad adresa pobytu, označenie obydľia, konkrétne označenie dverí do obydľia, s kým by mal v danom obydľí bývať a podobne. Ak vypočúvaný vie len niektoré z vyššie uvedených dát ohľadom miesta jeho pobytu, v tom prípade sa na získavaní ďalších poznatkov pred vykonaním domovej prehliadky podieľajú príslušníci kriminálnej polície ich operatívno-pátracou činnosťou. V mnohých prípadoch sú prvotné informácie zabezpečené vyššie uvedenou činnosťou, a to vtedy, ak vyšetrovateľ či poverený príslušník nezískal potrebné údaje pred vykonaním domovej prehliadky výsluchmi či iným dokazovaním.¹²

Pod operatívno-pátracou činnosťou môžeme rozumieť činnosti, ktoré sú vykonávané v rámci Policajného zboru na účely odhaľovania trestnej činnosti.¹³ Sú vykonávané spravidla príslušníkmi služby kriminálnej polície, pričom základnou činnosťou týchto príslušníkov je zisťovanie informácií, a to aj na základe osobnej a miestnej znalosti podľa miesta výkonu ich práce.¹⁴ V prípade úkonu domovej prehliadky v rámci vyšetrovania trestných činov spáchaných formou vlámania zisťujú najmä informácie o tom, kde by sa mohli nachádzať odcudzené predmety, nástroje, ktorými bola krádež vykonaná a kde by sa mohol ukrývať páchatel'. V takomto prípade sa zameriavajú na obydľie podozrivej osoby alebo obydľie osoby, ktorá páchatel'ovi napomáha tým, že ho ukrýva alebo skrýva odcudzené predmety a má vedomosť, že pochádzajú z trestnej činnosti.¹⁵ Na to, aby mohli získať čo najviac spomenutých informácií využívajú trestnoprocesné inštitúty, ktoré sú upravené v Trestnom poriadku, a to od § 113 vrátane § 118, kde patrí sledovanie osôb a vecí, vyhotovovanie obrazových, zvukových alebo obrazovo- zvukových záznamov, odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky, oznámenie údajov o telekomunikačnej prevádzke, využitie agenta a porovnávanie údajov v informačných systémov. Všetky informácie získané prostredníctvom uvedených trestnoprocesných inštitútov musia byť dôkladne vyhodnotené v súlade so zákonom. Skutočnosti, ktoré nesúvisia s predmetným trestným činom, musia byť

⁸ ČERNÁKOVÁ, L., 2013. *Judikatúra vo veciach zaistenia osôb a vecí*, 352 s.

⁹ KORGO, D. a kol., 2017. *Trestné právo procesné*, 520 s.

¹⁰ Poznanky z aplikačnej praxe povereného príslušníka Policajného zboru.

¹¹ VIKTORYOVÁ, J. a kol., 2015. *Vyšetrovanie*, 687 s.

¹² Poznanky z aplikačnej praxe povereného príslušníka Policajného zboru.

¹³ Zákon č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore.

¹⁴ LISON, M., 2012. *Operatívno- pátracia činnosť (všeobecná časť)*, 226 s.

¹⁵ Poznanky z aplikačnej praxe povereného príslušníka Policajného zboru.

starostlivo eliminované.¹⁶ Zadovážené informácie príslušníkmi kriminálnej polície, ktoré sa viažu na vykonanie domovej prehliadky, musia byť dôvodné, nakoľko aj samotný úkon a dôkazy, ktoré sa ním získajú, musia vykazovať prípustnosť. Ako príklad poznatkov, ktoré príslušníci kriminálnej polície získavajú prostredníctvom vyššie uvedených úkonov, môžeme uviesť, že sledujú pohyb podozrivej osoby a zisťujú časy, kedy sa osoba zdržiava v obydli; kto okrem podozrivej osoby v obydli býva; prostredníctvom odpočúvania takisto zisťujú, či sa podozrivá osoba dopustila predmetného trestného činu, či disponuje predmetmi z vyšetrovanej trestnej činnosti a pod.¹⁷

Zásady a metódy domovej prehliadky

Aby bol úkon domovej prehliadky čo najefektívnejší, je potrebné, aby sa príslušníci Policajného zboru riadili určitými zásadami, ktoré im môžu vo väčšine prípadov môžu zaručiť nerušený priebeh a požadovaný cieľ. Je potrebné poznamenať, že každý vyšetrovaný skutok je jedinečný, s rozličnými cieľmi a nie vždy sa dá postupovať podľa všeobecných zásad výkonu domovej prehliadky. Z hľadiska kriminalistickej taktiky je možné medzi jednu z dôležitých zásad, ktoré sa uplatňujú pri výkone domovej prehliadky, zaradiť zásadu spočívajúca v prekvapivosti. Uvedená zásada je dôležitá najmä z toho dôvodu, že osoba, u ktorej sa bude vykonávať domová prehliadka, nemôže disponovať vedomosťou, že sa v jej obydli pripravuje realizácia prehliadky. Ak by túto informáciu vedela, mohlo by z jej strany dôjsť k zničeniu stôp alebo by osoba z miesta ušla a pod. Je dôležité, aby pri plánovaní a následnom vykonávaní domovej prehliadky mal vyšetrovateľ určitý systém, akým bude viesť celý úkon s cieľom predísť k patovým situáciám. Veľkým prínosom pri vykonávaní domovej prehliadky je dôslednosť príslušníkov Policajného zboru, ktorá sa prejavuje takým spôsobom, že dbajú na to, aby prezreli každé jedno miesto v obydli, každý podozrivý objekt a nič nezanedbali, a to najmä z toho dôvodu, že niektoré podozrivé osoby si môžu predmety pochádzajúce z trestnej činnosti ukryť na miestach, akým je priestor za obrazmi, skriňami, dokonca i v smetnom koši a pod. Okrem toho by mal byť každý, kto ide do neznámeho objektu, ostražitý, keďže nikdy nemôže disponovať vedomosťami či v obydli nie je viac nebezpečných osôb, či sa tam nenachádzajú zbrane alebo aj nástražné výbušné systémy. Pri výkone domovej prehliadky je potrebné uplatňovať zásadu pozorovania osôb, a to z toho dôvodu, že práve pozorovanie osoby môže v mnohých prípadoch prispieť k odhaleniu dôkazov, keďže v niektorých objektoch alebo pri niektorých situáciách sa podozrivá osoba začne správať nervózne, nezvyčajne a inak ako doposiaľ. Poslednou zásadou je zásada utajenosti, ktorá úzko súvisí aj so zásadou prekvapivosti. Pod utajenosťou v kontexte domovej prehliadky môžeme rozumieť to, že nikto okrem osôb, ktoré domovú prehliadku realizujú, nemôžu mať k dispozícii informácie, ktoré sa týkajú miesta výkonu, dátumu, času a pod. Vďaka dôkladnej utajenosti nemôže nastať jav, že podozrivá osoba zámerné ukryje predmety pochádzajúce z trestnej činnosti na inom mieste, v našom prípade z krádeže vlámaním a nemôže ju to viesť k tomu, aby zničila predmet, ktorým sa do objektu vlámala. Nemôže to viesť ani k možnému úteku jej osoby.¹⁸ Na to, aby bol úkon domovej prehliadky účelný, okrem zákonom stanovených podmienok a spomenutých zásad je nevyhnutnosťou využívať metódy, ktoré sa využívajú už pri samotnom výkone činnosti. Metódy, ktoré vyšetrovateľ či poverený príslušník a jeho tím využívajú, sú poznávacími metódami, ktoré sa realizujú prostredníctvom pozorovania, porovnávaní, meraní, opisovania a experimentovania. Osoba, ktoré uvedené metódy aplikuje v najväčšom rozsahu, je kriminalistický technik, ktorý má na

¹⁶ Zákon č. 301/2005 Z. z. *Trestný poriadok v znení neskorších predpisov*.

¹⁷ Poznatky z aplikačnej praxe povereného príslušníka Policajného zboru.

¹⁸ SAMEK, M., 2017. *Prehliadka*, 90 s.

starosti dokumentáciu či už stôp, alebo celého úkon a vyšetrovateľ, ktorý výkon domovej prehliadky zapisuje, pričom musí využívať hlavne metódu pozorovania a opisovania.¹⁹

Príprava na výkon domovej prehliadky

Odôvodnenosť realizácie domovej prehliadky spočíva v úkonoch, ktoré jej predchádzajú. Takými úkonmi sú výsluchy jednotlivých osôb v rôznych procesných postaveniach alebo operatívne činnosti, ktoré pramenia z vyšetrovania konkrétneho prípadu súvisiaceho s krádežou vlámaním. Vyšetrovanie sa vykonáva na základe podnetu, ktorým vyšetrovateľ alebo poverený príslušník disponuje. Medzi podnety patria napríklad trestné oznámenie, obhliadka miesta činu a následné začatie trestného stíhania alebo zadržanie a obmedzenie osobnej slobody podozrivej osoby pri páchaní krádeže vlámaním. V niektorých prípadoch, ako sme už predtým uviedli, príslušníci kriminálnej polície svojou činnosťou získavajú informácie vedúce k uskutočneniu domovej prehliadky.

Získanie opodstatnených dôkazov prostredníctvom domovej prehliadky je podmienené dodržiavaním spomenutých zásad, metód a najmä kvalitnou prípravou na predmetný úkon. V rámci prípravy sa poverený príslušník alebo vyšetrovateľ zaoberá analýzou podnetu, kedy musí vyhodnotiť všetky okolnosti vedúce k potrebe vykonania domovej prehliadky tak, aby bola zákonná a prípustná. Ďalej musí určiť presné miesto obydľia, kde sa bude domová prehliadka realizovať, a to z toho dôvodu, že z doposiaľ získaných informácií vyplýva, že v predmetnom obydľi sa majú nachádzať konkrétne odcudzené veci, dotyčné predmety pochádzajúce z trestnej činnosti krádeže vlámaním, alebo sa jedná o miesto zdržiavania sa podozrivej osoby či obvineného, ktorého prítomnosť je potrebná na jednotlivých úkonoch, kontaktu sa však vyhýba a s políciou nespolupracuje.²⁰ Miesto a dôvod vykonania domovej prehliadky je známy aj na základe iných informácií, ktoré sa nachádzajú vo vyšetrovacom spise povereného príslušníka či vyšetrovateľa. Okrem spomenutých úkonov k takýmto činnostiam patria aj rôzne uskutočnené šetrenia, lustrácie, súčinnosti a spolupráce a ich následné vyhodnotenie. Vyhodnotením zisťujeme aj skutočnosti týkajúce sa obydľia, medzi ktoré patria poznatky o prístupových cestách k objektu, počet miestností v danom obydľi, tipovanie úkrytov, kde by sa mohli nachádzať predmety pochádzajúce z trestnej činnosti. Okrem toho je dôležité aj prešetrenie objektov nachádzajúcich sa v blízkosti miesta domovej prehliadky – napríklad či sa v blízkosti nenachádza les alebo opustený objekt, kam by mohol páchatel' utiecť atď. Analýzou môže byť zistené aj podozrenie, že osoby nachádzajúce sa v objekte miesta výkonu domovej prehliadky môžu disponovať zbraňami či nebezpečnými materiálmi, na základe čoho sa posilní výber účastníkov tohto úkonu. Okrem toho je potrebné vedieť aj to, kto sa v obydľi zdržiava – či ide o osoby, ktoré sú nebezpečné alebo sa tam nachádzajú maloleté osoby, zvieratá, napríklad rozzúrený pes a pod. Po analýze podnetov a informácií je potrebné vopred na daný úkon zabezpečiť prítomnosť kriminalistického technika, ktorý disponuje technickými prostriedkami. Technické prostriedky sa určujú vzhľadom na charakter miesta výkonu domovej prehliadky. K príprave patrí aj voľba jednotlivých účastníkov, resp. príslušníkov Policajného zboru, ktorí sa na výkone domovej prehliadky budú podieľať. Hlavným článkom je vyšetrovateľ alebo poverený príslušník, ktorý predmetnú trestnú činnosť objasňuje, keďže mu bol pridelený daný vyšetrovací spis. Ak ide o viacero domových prehliadok v rovnakom čase a na viacerých miestach spojených s konkrétnym protiprávnym skutkom, vyšetrovateľ či poverený príslušník si na pomoc prizve iných vyšetrovateľov či poverených príslušníkov, ktorí budú mať na starosti iné objekty ako má on sám. Ako sme už spomenuli, dôležitú úlohu má kriminalistický technik, ktorý celý

¹⁹ METEŇKO, J. a kol., 2013. *Kriminalistická taktika*, 307 s.

²⁰ Poznatky z aplikačnej praxe povereného príslušníka Policajného zboru.

úkon dokumentuje, zaist'uje a vyhľadáva stopy, a to na základe vopred zabezpečenej techniky. Ak je predpoklad, že na danom mieste sa bude nachádzať veľké množstvo stôp, resp. vecí pochádzajúcich z trestnej činnosti, je nevyhnutné zabezpečenie prítomnosti viacerých kriminalistických technikov. Okrem toho je nutné, aby pri domovej prehliadke boli prítomní príslušníci kriminálnej polície a to tí, ktorí sa podieľali na zbere informácií podporných pre tento úkon, ale aj tí, ktorí budú prospešní pri prehľadávaní objektu, lustráciách a iných činnostiach súvisiacich s domovou prehliadkou. Medzi ďalších príslušníkov Policajného zboru, ktorých prítomnosť je nevyhnutná, patrí policajná hliadka, ktorá vykonáva osobné prehliadky podozrivých jedincov, u ktorých sa realizuje domová prehliadka. Zabezpečuje aj eskortu osôb, ktoré boli na mieste obmedzené na osobnej slobode a následne zadržané. V neposlednom rade sa zabezpečuje prítomnosť pohotovostného policajného útvaru známeho pod skratkou PPU, ktorý sa podieľa na bezpečnosti ostatných policajných príslušníkov. Jeho základnou činnosťou je vstup do objektu a jeho následné „prepátranie“, či v obydlí nehrozí nebezpečenstvo. V prípade, ak vyšetrovateľ či poverený príslušník disponuje informáciou, že sa v objekte nachádzajú maloleté osoby, je dôležité, aby pri vykonávaní domovej prehliadky boli súčinní pracovníci sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Aby bola domová prehliadka zákonná, prizve sa k jej výkonu nezúčastnená osoba, ktorá je pri úkone z dôvodu objektívnosti. Nezúčastnená osoba musí byť dôveryhodná, nesmie byť v žiadnom príbuzenskom vzťahu s osobou, u ktorej sa úkon realizuje. Takisto sa zabezpečuje, aby domová prehliadka bola vykonaná v súlade so zákonom. Čas, kedy bude realizovaná domová prehliadka, je rôzny. Existujú situácie, kedy je potrebné vykonať daný úkon ihneď z dôvodu možného rizika úteku podozrivej osoby alebo zničenia odcudzených vecí a pod. V inom prípade sa pred domovou prehliadkou uskutočňuje široká analýza objektu a osôb, ktoré v ňom bývajú a môžu nastať situácie, kedy nie je ustálený presný čas ich pobytu v objekte ani čas pobytu osôb, ktoré sa tam nachádzajú. Môže sa stať aj to, že tieto osoby odcestovali, vzhľadom k čomu sa výkon domovej prehliadky musí presunúť a stanoví sa iný čas, na ktorý budú všetci jej účastníci vopred pripravení.²¹

Proces zabezpečovania príkazu na vykonanie domovej prehliadky

Aby sme mohli uplatniť riadnu prípravu a vykonať domovú prehliadku, musíme disponovať príkazom na domovú prehliadku. Proces získania príkazu na domovú prehliadku pozostáva z niekoľkých nižšie uvedených krokov. Z konkrétneho vyšetrovacieho prípadu musí predovšetkým vzniknúť podozrenie, že v konkrétnom obydlí a jemu prislúchajúcich priestoroch sa nachádza vec alebo osoba dôležitá pre dokazovanie v trestnom konaní, na základe čoho sa spíše podnet.

Podnet na predloženie návrhu na vydanie príkazu na vykonanie domovej prehliadky

Ak sú v spisovom materiáli starostlivo zabezpečené informácie o potrebe uskutočnenia domovej prehliadky, vyšetrovateľ alebo poverený príslušník môže spracovať podnet návrhu na vydanie príkazu na vykonanie domovej prehliadky, ktorý následne predloží príslušnému prokurátorovi. Na základe predmetného podnetu prokurátor spracuje návrh na vydanie príkazu alebo v niektorých prípadoch prokurátor vydáva návrh aj bez predošlého podnetu policajta. Podnet návrhu na vydanie príkazu na vykonanie domovej prehliadky je dokumentom podliehajúcim stupňu utajenia, ktorý sa označuje pojmom „vyhradené“. Z toho dôvodu je potrebné realizovať podnet v tzv. utajenej miestnosti, v ktorej sa nachádza len ten, kto príslušný podnet spisuje. V podnete sa nachádza označenie útvaru, ktorý podnet podáva, stupeň utajenia, informácia, dokedy má byť predmetná písomnosť utajovaná, a to do

²¹ SAMEK, M., 2017. *Prehliadka*, 90 s.

momentu vykonania domovej prehliadky. Okrem toho sa v prvej časti podnetu uvádza aj číslo exempláru, počet listov a príloh, ktoré sa týkajú daného podnetu. Podnet musí obsahovať aj číslo vyšetrovacieho spisu, ktorého sa domová prehliadka týka, meno policajta, ktorý podnet vydáva, ako aj dátum vyhotovenia písomnosti. Tento dokument musí byť vecne označený ako podnet na podanie návrhu na vydanie príkazu na vykonanie domovej prehliadky, kde sa ďalej v jadre písomnosti uvedie, pre aký trestný čin sa vedie trestné stíhanie, pričom sa opíše skutok, a teda výroková veta uznesenia o začatí trestného stíhania. Následne sa v podnete uvedie formulácia, že policajt navrhuje, aby príslušný prokurátor podľa § 100 ods. 1 Trestného poriadku vydal návrh na vydanie príkazu na vykonanie domovej prehliadky, v ktorom sa uvedie presný druh nehnuteľnosti, ulica, mestská časť, na ktorej sa nehnuteľnosť nachádza, súpisné číslo, parcela nehnuteľnosti, číslo listu vlastníctva, v ktorom je nehnuteľnosť zapísaná, katastrálne územie a následne sa uvedú osobné údaje vlastníkov nehnuteľnosti. Ak v obydli býva niekto iný ako vlastník, je potrebné poznačiť aj osobné údaje osoby, ktorá ju má užívať a u ktorej má byť vykonaný tento úkon, pričom je dôležité, aby sa v danom podnete nachádzala aj informácia, že domová prehliadka sa vykoná aj u doposiaľ nestotožnených osôb. Policajt vyznačí obdobie, počas ktorého by sa mala domová prehliadka realizovať. Ďalej sa uvedie dôvod potreby jej uskutočnenia, napríklad týmto spôsobom:

„v uvedenom byte sa nachádzajú veci dôležité pre trestné konanie, a to: tu sa vypíšu konkrétne napr. odcudzené veci, dôkazy, nástroje vlámania a iné veci dôležité pre trestné konanie“. Následne sa v písomnosti bude nachádzať informácia o zložení tímu, ktorý bude realizovať predmetný úkon a odôvodnenie, teda celá doterajšia dôkazná situácia.²²

Návrh na vydanie príkazu domovej prehliadky

Takto vyhotovený podnet sa následne odovzdá príslušnému prokurátorovi a z hľadiska právnej praxe nastáva nariad'ovacia fáza. Nariad'ovacia fáza sa týka prokurátora, ktorý je povinný preskúmať podnet. Ak návrh spracováva sám, v jeho záujme je, aby sa zaoberal skutočnosťami, či sú splnené všetky zákonom stanovené podmienky na vykonanie domovej prehliadky tak, aby mohol podať návrh na vydanie príkazu na vykonanie domovej prehliadky. Prokurátorovou činnosťou v tomto prípade je, aby prešetril existenciu dôvodného podozrenia, že sa v obydli nachádza vec alebo osoba dôležitá pre trestné konanie, alebo je potrebné vykonať zaistenie hnutel'ných vecí na uspokojenie nároku poškodeného na náhradu škody. Musí prešetriť aj to, či vo vyšetrovanej trestnej veci vzniklo nebezpečenstvo zmarenia, zničenia alebo straty dôkazu bez expresného uskutočnenia domovej prehliadky, ako aj skutočnosť, či osobu nie je možné na účel trestného konania zaistiť iným spôsobom. Návrh prokurátora je obsahovo totožný ako podnet. Ak teda nezistí nezrovnalosti, ktoré podľa seba upraví tak, aby bol návrh prípustný.²³

Príkaz na vykonanie domovej prehliadky a neprípustnosť dôkazov zaistených domovou prehliadkou

Vyhotovený návrh na vydanie príkazu domovej prehliadky sa predkladá oprávnenému subjektu, ktorým môže byť predseda senátu v konaní pred súdom a sudca pre prípravné konanie v postupe pred začatím trestného stíhania alebo v prípravnom konaní. Oprávnenou osobou je aj sudca, v obvode ktorého sa má úkon vykonať. Po doručení návrhu sudca po jeho nastudovaní a stotožnení vydá príkaz na domovú prehliadku, a to v písomnej podobe. Príkaz musí obsahovať odôvodnenie. Povinnosťou je doručenie príkazu vlastníkovi nehnuteľnosti a tomu, kto má v obydli bývať. Doručenie nastáva pri vykonaní prehliadky. Ak to však nie je

²² Poznatky z aplikačnej praxe povereného príslušníka Policajného zboru.

²³ ŠAMKO, P., 2015. Zaistenie vecí pri domovej prehliadke a náhodne nájdené veci. In: *pravnelisty.sk* [online]. [cit. 28.01.2023]. Dostupné na internete: <http://www.pravnelisty.sk/clanky/a326-zaistenie-veci-pri-domovej-prehliadke-a-nahodne-najdene-veci>.

možné, najneskôr do 24 hodín po odstránení prekážky, na základe ktorej nebolo možné príkaz doručiť. Príkaz súdu, ktorý neobsahuje zákonom stanovené podmienky, môže mať za následok, že dôkazy, ktoré sa zabezpečia vykonaním domovej prehliadky, budú považované za nezákonné.²⁴ Tento problém môže nastať aj vtedy, ak sa v príkaze nachádzajú neúplné informácie v jeho výrokovej časti, napr. absencia opisu vecí, ktoré majú byť domovou prehliadkou zaistené; v príkaze nie je označený orgán, ktorý realizuje domovú prehliadku alebo ak opis obydli, kde sa má úkon vykonať nie je kompletný. K nezákonnosti dôkazov môže dôjsť aj vtedy, ak potreba predmetného úkonu nie je dostatočne odôvodnená alebo sa vyskytnú problémy s miestnou a vecnou príslušnosťou súdu, ktorý príkaz vydal. V aplikačnej praxi sa mnohokrát vyskytuje situácia, kedy je domovou prehliadkou neprípustne získaný dôkaz, a to z toho dôvodu, že dochádza k nesprávnemu zaisteniu vecí, ktoré pochádzajú z trestnej činnosti. Ako sme už uviedli, v príkaze musí byť uvedený presný opis vecí, pričom je potrebné doplniť, že domovou prehliadkou sa môžu zaistiť aj iné veci súvisiace s protiprávnou činnosťou. Uvedené je dôležité najmä preto, ak sa pri domovej prehliadke nájdu veci pochádzajúce z inej trestnej činnosti ako tej, na ktorú je vydaný príkaz. V takejto situácii príslušník Policajného zboru vyzve podozrivú osobu, aby nájdené predmety dobrovoľne vydala podľa § 89a ods. 1 Trestného poriadku. Ak by však s dobrovoľným vydaním vecí nesúhlasila, je potrebné vec odňať.²⁵ V aplikačnej praxi sa vyskytli aj prípady, keď pri nájdení vecí z inej trestnej činnosti bol úkon domovej prehliadky prerušený a vyšetrovateľ žiadal prokurátora o vydanie nového návrhu príkazu na vykonanie domovej prehliadky na účel zaistenia iných vecí, pričom sudca odmietol vydať ďalší príkaz na domovú prehliadku toho istého dňa. Z toho dôvodu sa pokračovalo v predchádzajúcej domovej prehliadke, pri ktorej sa zaistili aj veci pochádzajúce z inej protiprávnej činnosti. Po dokončení predmetného úkonu sa na základe zaistenia iných vecí začalo samostatné konanie a voči podozrivej osobe vyšetrovateľ vzniesol obvinenie. Príslušný prokurátor však obvinenie zrušil z toho dôvodu, že bol stotožnený s postupom, kedy sa mala v danej veci vykonať nová domová prehliadka. K pojednávanej veci sa právne vyjadril aj JUDr. Šamko²⁶, ktorý je toho názoru, že domovou prehliadkou sa primárne majú odhaliť a zaistiť veci, ktoré sú uvedené v samotnom príkaze na vykonanie domovej prehliadky, samotné veci však nemusia byť bližšie špecifikované, keďže v mnohých prípadoch to nie je možné. Za neprípustné považuje zaistenie vecí, ktoré s vyšetrovanou vecou nemajú súvis. Ak sa však pri samotnom úkone náhodne nájdu veci, ktorých prechovávanie nie je povolené, orgány činné v trestnom konaní ich môžu zaistiť aj bez nového príkazu na domovú prehliadku. Prerušenie domovej prehliadky a žiadanie nového príkazu na náhodne odhalené veci je technicky aj právne neprípustné, a to z toho dôvodu, že domová prehliadka neslúži na vyhľadávanie nových dôkazov, ale na zabezpečenie dôkazov pochádzajúcich z prechádzajúcej trestnej činnosti. Vzhľadom na to, ak v praxi nastane situácia, keď sa počas domovej prehliadky náhodne nájdu deriváty pochádzajúce z inej trestnej činnosti, napr. drogovej, vyšetrovateľ či poverený príslušník by mal postupovať tak, že osobu, ktorej predmetná vec patrí, vyzve, aby ju dobrovoľne vydala. Ak tak dotyčná osoba neurobí, vec sa zaistí odňatím. Na odňatie vecí nebude orgán činný v trestnom konaní potrebovať nový osobitný príkaz, keďže už v príkaze na vykonanie

²⁴ KORGÓ, D. a kol., 2017. *Trestné právo procesné*, 520 s.

²⁵ Poznatky z aplikačnej praxe povereného príslušníka Policajného zboru.

²⁶ ŠAMKO, P., 2015. Zaistenie vecí pri domovej prehliadke a náhodne nájdené veci. In: *pravnelisty.sk* [online]. [cit. 28.01.2023]. Dostupné na internete: <http://www.pravnelisty.sk/clanky/a326-zaistenie-veci-pri-domovej-prehliadke-a-nahodne-najdene-veci>.

domovej prehliadky rezonuje formulácia odňatia vecí, ktorá je dôležitá pre trestné konanie. Celý postup sa zaznačí do zápisnice o vykonaní domovej prehliadky.²⁷

Záver

Domová prehliadka je dôkazný prostriedok, ktorý pomáha vyšetrovateľovi odhaliť páchatel'a trestnej činnosti. Vyšetrovateľ, ktorý rieši prípad protiprávneho konania krádeže vlámaním, sa v mnohých situáciách dostáva do momentu, kedy potrebuje uskutočniť predmetný úkon. Domová prehliadka má veľký význam pri objasňovaní predmetného trestného činu, keďže prostredníctvom nej vyšetrovateľ do prípravného konania získava predmety, ktorými sa páchatel' vlámal do objektu alebo ňou zabezpečuje i konkrétne veci, ktoré páchatel' odcudzil. V inom prípade domovou prehliadkou vyšetrovateľ zaisťuje prítomnosť osoby na úkonoch týkajúcich sa vyšetrovania. Je však potrebné poznamenať, že prehliadka sa realizuje v krajných prípadoch, keď veci alebo osoby súvisiace s vyšetrovaným skutkom nie je možné zaistiť inak. Vyšetrovateľ musí mať na pamäti, že domovou prehliadkou sa nevyhľadávajú nové dôkazy, ale získavajú sa tie, o ktorých má vedomosť. Vzhľadom na to, že ide o častý úkon v rámci vyšetrovania, chceli sme týmto príspevkom objasniť, čo predchádza uskutočneniu tohto úkonu a ako sa pri domovej prehliadke postupuje s akcentom na právne normy, ktoré pri jej realizácii musí vyšetrovateľ dodržiavať, aby sa prehliadka považovala za zákonnú.

Literatúra

- ČERNÁKOVÁ, L., 2013. *Judikatúra vo veciach zaistenia osôb a vecí*. 1. vydanie. Bratislava: IURA EDITION. 352 s. ISBN 978-80-8078-566-6.
- KORGO, D. a kol., 2017. *Trestné právo procesné*. 2. vydanie. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. 520 s. ISBN 978-8073-8065-07.
- LISONĚ, M., 2012. *Operatívno- pátracia činnosť (všeobecná časť)*. 1. vydanie. Bratislava: Akadémia policajného zboru v Bratislave. 226 s. ISBN 978-80-8054-541-3.
- METEŇKO, J. a kol., 2013. *Kriminalistická taktika*. 1. vydanie. Brno: Václav Klemn-Vydavatelství a nakladatelství. 307 s. ISBN 978-80-87713-08-2.
- SAMEK, M., 2017. *Prehliadka*. 1.vydanie. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave. 90 s. ISBN 978-80-8054-727-1.
- ŠAMKO, P., 2015. Zaistenie vecí pri domovej prehliadke a náhodne nájdené veci. In: *pravnelisty.sk* [online]. [cit. 28.01.2023]. Dostupné na internete: <http://www.pravnelisty.sk/clanky/a326-zaistenie-veci-pri-domovej-prehliadke-a-nahodne-najdene-veci>.
- VIKTORYOVÁ, J. a kol., 2015. *Vyšetrovanie*. 3. vydanie. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave. 687 s. ISBN 978-80-8054-643-4.
- Uznesenie Ústavného súdu SR z 29. marca 2006, sp. zn. III. ÚS 97/2006*
- Zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky*
- Zákon č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov*
- Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov*

²⁷ŠAMKO, P., 2015. Zaistenie vecí pri domovej prehliadke a náhodne nájdené veci. In: *pravnelisty.sk* [online]. [cit. 28.01.2023]. Dostupné na internete: <http://www.pravnelisty.sk/clanky/a326-zaistenie-veci-pri-domovej-prehliadke-a-nahodne-najdene-veci>.

Keywords: house search, burglary, warrant, procedure before the house search

Summary

A house search is a means of evidence that helps the investigator to discover the perpetrator of a criminal offence. An investigator who solves a case of a criminal offence of burglary in many situations reaches the moment when he needs to carry out the act in question. A house search is of great importance in clarifying the criminal offence in question, as it enables the investigator to secure the objects with which the perpetrator broke into the building or specific items stolen by the perpetrator for the preparatory proceedings. In another case, with a house search, the investigator ensures the presence of a person during the acts related to the investigation, however, it is necessary to note that the search is carried out in cases when items or persons related to the investigated act cannot be secured otherwise. The investigator must keep in mind that the house search is not looking for new evidence, but rather obtaining the ones he is aware of. Due to the fact that this is a frequent act within the framework of an investigation, the author wanted to point out with this article what precedes the execution of this act, how it is carried out, with an emphasis on the legal norms that must be followed during its implementation in order to for the search to be considered legal.

*npor. Mgr. Natália Paulíčková
starší referent- poverený príslušník
OR PZ BA IV, OO PZ Karlova Ves
e-mail: natalia.paulickova@minv.sk*

Recenzent: pplk. doc. JUDr. Veronika Marková, PhD.